

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

УДК 338.439.52.001

Азарян О.М., д-р екон. наук, проф. (ДонНУЕТ, Донецьк)

МЕТОДОЛОГІЯ РОЗРОБКИ СИСТЕМИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

У статті розглянуто питання комплексної оцінки рівня продовольчої безпеки на основі розробки й оцінки співвідношення її фактичних економічних параметрів із граничними значеннями критеріїв, що визначають формат поля продовольчої безпеки регіону в сучасних умовах виробництва продуктів харчування для населення, а також розробки стратегії забезпечення продовольчої безпеки країни на регіональному рівні.

Ключові слова: продовольча безпека, регіональна політика, фактори розвитку, аграрна політика, стратегія забезпечення.

Забезпечення продовольчої безпеки є складною й багатоаспектною проблемою глобального формату, що має адекватні форми прояву на національному й регіональному рівнях організації економічної системи, зачіпає інтереси кожної соціальної групи населення, кожної людини. Продовольча безпека є найважливішою умовою гарантовано стійкого існування, функціонування й розвитку соціуму, її економічною складовою, а в її структурі – і ядром національної безпеки держави.

На забезпечення населення країни продуктами харчування орієнтовані рішення практично всіх проблем функціонування її агропродовольчого комплексу й пошук можливостей підвищення життєвого рівня населення. Тому продовольча безпека займає особливе місце в життєзабезпеченні соціуму, оскільки наявність продовольства служить базовою умовою життєдіяльності людини. У різноманітному асортименті продукції високої якості продовольство необхідно щодня кожному жителю країни, а рівень і валеологічна безпека харчування населення характеризують ступінь соціально-економічного розвитку країни й визначають здоров'я та тривалість життя людини.

Вирішення проблем забезпечення продовольчої безпеки є важливим пріоритетом державної політики будь-якої держави й об'єктом законотворчої діяльності, наукових досліджень. У сфері забезпечення продовольчої безпеки поєднуються ключові проблеми проведення агропродовольчої і соціально-економічної політики, реальні тенденції розвитку виробництва продуктів харчування, вітчизняного продовольчого ринку, виявлення характеру залежності його кон'юнктури від світового ринку продовольства, платоспроможного попиту населення,

соціального стану людей, можливості споживання якісних, повноцінних й нешкідливих для здоров'я людини продуктів харчування.

У сучасних умовах проблема забезпечення продовольчої безпеки набула глобального характеру. Разом з тим локалізація ресурсозабезпечення, виробництва й збуту аграрної продукції на регіональному рівні перетворюють механізм забезпечення продовольчої безпеки в дуже складну систему. Регіональний фактор починає грати надзвичайно істотну роль у забезпеченні продовольчої безпеки країни.

Систематичне вивчення наукової літератури щодо обраної проблематики виявило значну кількість розробок учених і практиків, однак вивченню продовольчої безпеки в регіональному аспекті приділяється недостатня увага й практично не сформовано цілісної методологічно обґрунтованої й теоретично проробленої відтворювальної концепції забезпечення продовольчої безпеки регіону.

Широкий формат вивчення проблеми економічної безпеки, де продовольча безпека є одним з найважливіших компонентів, одержав теоретичну розробку в наукових працях російських учених: Л.І. Абалкіна, С.Г. Глазьева, О.Н. Ілларіонова, В.М. Некрасова, В.К. Сенчагова, А.І. Татаркіна, О.В. Улюкаєва та ін. За останні роки стосовно проблеми продовольчої безпеки опубліковані роботи відомих вітчизняних учених, у тому числі Т.М. Лозинської [9], І.І. Лукінова, Б.Й. Пасхавера [10], П.П. Руснака, П.Т. Саблука, В.В. Юрчишина, В.Т. Шлемко та ін. [11].

Питання формування продовольчої безпеки держави та її розгляд в контексті існуючого розвитку споживчого ринку розглянуто в працях О.О. Шубіна, В.Д. Малигіної [12]. Особливе місце займають роботи щодо формування та розвитку ринку екологічно чистих товарів (І.З. Должанський, О.В. Белякова [6]), розробки маркетингової стратегії просування екологічно чистих продуктів (Н.О. Криковцева, А. В. Меркулова [8]).

Таким чином, метою статті є обґрунтування відтворювальної концепції забезпечення продовольчої безпеки регіону, розробки на цій основі алгоритмізованої моделі й визначення інституціональних передумов її реалізації.

Найважливішою ланкою в системі національної безпеки є економічна складова, що характеризує стан сфери виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ. Продовольча безпека є визначальною умовою безпечного існування соціуму й базисною конструкцією економічної безпеки. Продовольча безпека країни, як стверджує Н. Басюркіна, є комплексним поняттям, що містить три важливі аспекти [4, с. 6]: кількісний – ступінь реалізації поточної потреби в продуктах сільськогосподарського виробництва; якісний – задоволення потреби в безпечних для здоров'я, якісних продуктах сільськогосподарського виробництва; соціально-економічний – зростання прибутків населення, яке забезпечує доступ всіх груп населення до продовольства на рівні забезпечення життєдіяльності. Ми цілком погоджуємось з таким підходом, але вважаємо за необхідне вказати на регіональний аспект вирішення проблем продовольчої безпеки, особливо в умовах кризових явищ макро- та мезорівня.

Відтворювальний підхід до дослідження сутності поняття «продовольча безпека» дозволить розглянути її як системну характеристику розвитку агро-

продовольчого комплексу, що базується на чотирьох аспектах: кількісному (ступінь реалізації поточної потреби в продуктах сільськогосподарського виробництва й харчової промисловості), якісному (задоволення потреби в безпечних для здоров'я, якісних продуктах сільськогосподарського виробництва), соціально-економічному (зростання доходів населення, що забезпечує доступність продовольства для всіх груп населення на рівні відтворювального життєзабезпечення), регіональному (вектор та системні характеристики розвитку споживчого ринку регіону, готовність регіональних продовольчих систем до викликів та здатність подолати можливі наслідки прояву кризових явищ національного рівня).

Агропродовольчий комплекс є основним виробником життєво важливих продуктів харчування сільськогосподарського походження (близько 80% їхнього загального обсягу виробництва) і відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки [5, с. 21-25]. Існуюча державна політика у сфері регулювання та оцінки продовольчої безпеки та її законодавча складова [1-3] потребують системи термінових заходів щодо вдосконалення методів оцінки продовольчої безпеки на рівні регіонів. Оцінюючи продовольчу безпеку як системно-ринкову характеристику ефективності функціонування аграрно-продовольчого комплексу країни в сучасній економіці, можна говорити про існування позитивних і негативних факторів-умов розвитку його комплексу, які впливають на стан продовольчої безпеки.

До основних *позитивних факторів* можна віднести:

- позитивні інституціональні зміни в системі управління аграрним комплексом (рішення Ради голів урядів СНД «Концепція підвищення продовольчої безпеки держав-учасників СНГ» від 19 листопада 2010 р.; постанова Кабінету Міністрів України № 1379 «Деякі питання продовольчої безпеки» від 5 грудня 2007 р., розпорядження Кабінету Міністрів № 121-р від 03.02.10 щодо ухвалення «Концепції Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року»);

- збереження динаміки зростання рентабельності виробництва продукції сільського господарства в Україні в грошовому вираженні (за підсумками 2011 р. результат від основної діяльності сільськогосподарських підприємств становив 19,8 млрд грн прибутку проти 13,0 млрд грн у 2010 р., рівень рентабельності без врахування бюджетних дотацій і доплат у цілому склав 25,8% проти 20,7% у попередньому році. Прибутки від виробництва продукції сільського господарства і надання послуг рослинництва і тваринництва отримали 79% підприємств, сума прибутку в середньому на одне підприємство становила 3,0 млн грн. (у 2010 р. – відповідно 73% і 2,3 млн грн). Тим часом 21% підприємств отримали від сільськогосподарського виробництва збитки, їхня сума у розрахунку на одне підприємство становила 1,2 млн грн (у 2010 р. – відповідно 27% і 1,1 млн грн));

- збільшення виробництва сільськогосподарської продукції в натуральних показниках (за період 2005-2011 рр. валові збори зернових культур у господарствах всіх категорій збільшилися на 64,0%, соняшника – на 89,2%, м'яса – на 36,8%, яєць – на 19,6%);

– зростання виробництва й споживання основних продуктів харчування на душу населення (щодо картоплі й хлібопродуктів досягнутий рівень споживання на душу населення в рік перевищує норми, які рекомендуються (на 10 і 13% відповідно), цукру й олії – практично відповідає їм, а забезпеченість іншими продуктами харчування стосовно рекомендованих раціональних норм споживання становить 50-75%) [7];

– нарощування потужностей підприємств харчової й переробної промисловості (щорічне збільшення обсягів виробництва харчової промисловості: за 2005-2011 рр. виробництво м'ясопродуктів, включаючи субпродукти I категорії, збільшилося в 2,4 разу; олії на 80%; суцільномолочної продукції на 60%; харчової рибної продукції на 20%).

Негативні фактори:

– триває безперервне підвищення цін на енергоносії й інші матеріально-технічні ресурси, які споживаються сільськогосподарськими товаровиробниками;

– понад половина приросту рівня інфляції обумовлена підвищенням роздрібних цін на продовольчі товари (чим обумовлено введення спеціального поняття «агфляція»);

– не зменшується дефіцит у сфері забезпечення сільгоспвиробників матеріально-технічними засобами виробництва й залишається залежність вітчизняного сільгоспвиробництва від імпорту техніки, комплектуючих виробів, вузлів, агрегатів і т. ін.;

– погіршується стан природно-екологічного потенціалу сільського господарства, а також підвищується фактор ризику споживання неякісних і небезпечних для здоров'я людини продуктів харчування;

– рівень оплати праці в сільському господарстві залишається найнижчим у порівнянні з іншими галузями економіки.

Для забезпечення продовольчої безпеки регіону в сучасних ринкових умовах необхідно використовувати дивізіонну систему керування з оперативною організаційною структурою, яка могла б швидко реагувати на зміни ринкової конкуренції й купівельного попиту на продовольчу продукцію певного виду.

У дивізіонній структурі забезпечується спеціалізація управління не тільки галузями сільськогосподарської діяльності (рослинництво, тваринництво), але й виробництвом найбільш важливих видів продукції (зерно, м'ясо, молоко, плоди й т. ін.), що дозволяє диференціювати управління щодо конкретних продуктових груп або ринків.

За дивізіонно-продуктової структури великі виробничо-господарські структури корпоративного типу приділяють продукту стільки ж уваги, скільки йому приділяє невелике спеціалізоване підприємство, що випускає один-два види продукції. Організації регіонального рівня з такою структурою управління здатні швидко реагувати на зміну кон'юнктури, умов конкуренції, технології й купівельного попиту на певний вид продовольчої продукції, що є важливим чинником забезпечення продовольчої безпеки регіону.

Проблема забезпечення продовольчої безпеки України останнім часом загострилася у зв'язку зі світовою продовольчою й фінансово-економічною кризою. Їхній вплив на забезпечення продовольчої безпеки показано на рисунку 1.

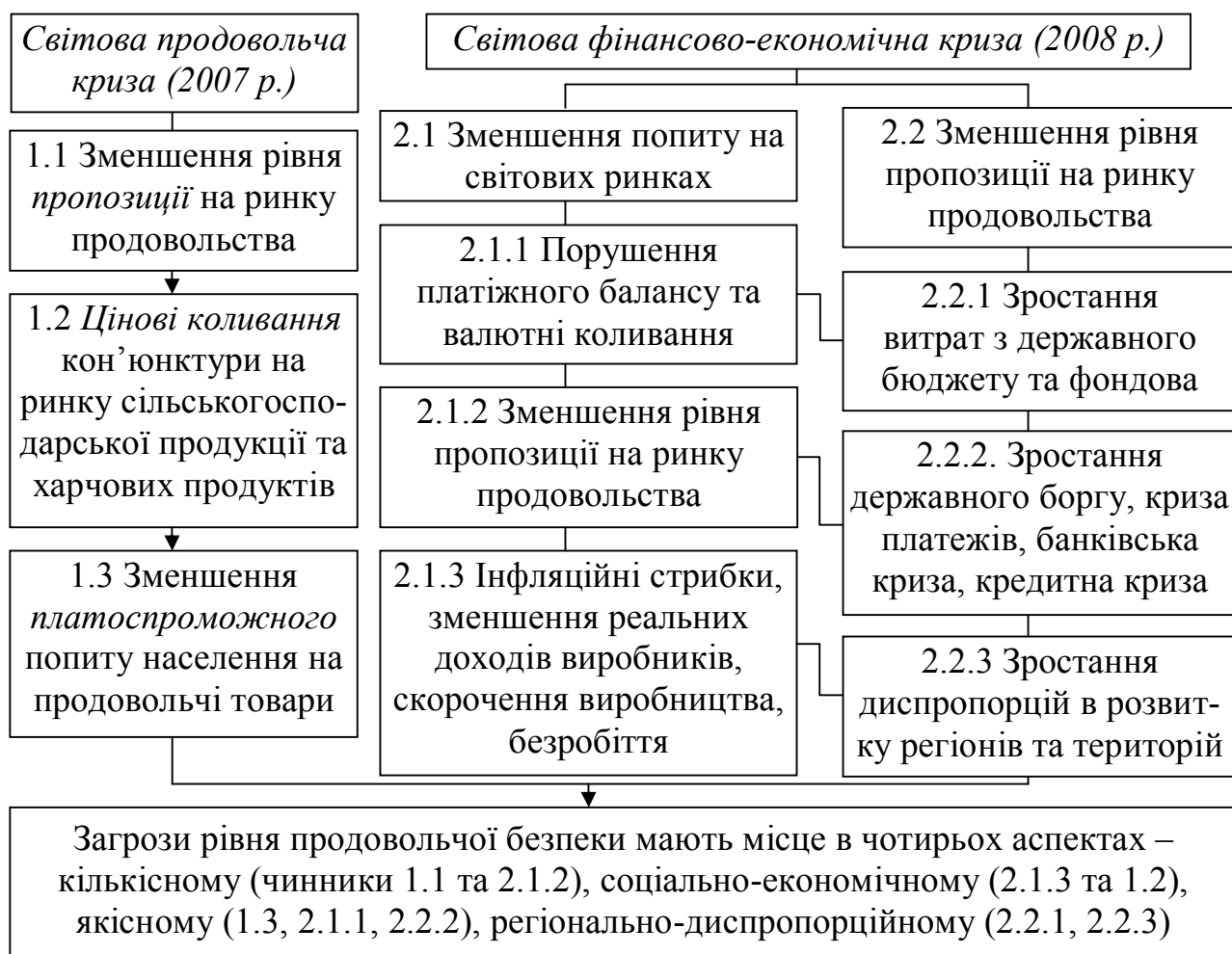

Рисунок 1 – Вплив світової фінансово-економічної й продовольчої кризи на забезпечення продовольчої безпеки країни

Продуктова структура дивізіонного управління сприяє ефективному розвитку виробництва й розробці нових видів продукції, виходячи з імперативів зміцнення конкурентоспроможності, удосконалювання технології або задоволення потреб покупців. Вибір того або іншого типу дивізіонної структури повинен бути заснований на тому, який із цих факторів найбільш важливий з погляду реалізації стратегічних планів забезпечення продовольчої безпеки регіону.

Під час розробки таких планів важливу роль відіграє економіко-математичне моделювання. Воно дозволяє здійснити прогноз соціально-економічного розвитку регіону й на його основі розробити ефективно діючий механізм управління агропродовольчим комплексом, який забезпечить продовольчу безпеку на регіональному рівні. Під час вивчення виробництва в масштабах усього регіону агрегування індикаторів розвитку економіки виражається в дослідженні поведінки й зв'язків укрупнених економічних показників, наприклад, запасів кінцевої продукції сільськогосподарських галузей.

Використання економіко-математичного моделювання для аналізу забезпечення продовольчої безпеки на регіональному рівні дозволило встановити, що оцінку динаміки основних економічних показників виробничої продукції можна здійснювати за такими формулами:

$$K = \bar{k}L_0e^{\delta t}, C = \bar{c}L_0e^{\delta t}, Z = \delta^{-1}\left(\frac{1-\nu}{\nu}\beta\bar{k} + \sigma n\bar{c} - \sigma g\right)L_0e^{\delta t}, \quad (1)$$

$$S = (g - n\bar{c})L_0e^{\delta t}, P = (r + m\bar{c})L_0e^{\delta t}, g = G/L; r = R/L; c = C/L; k = K/L.$$

де K – капітал, вкладений у виробництво продовольчої продукції певного виду (вартість основних виробничих фондів);

\bar{k} – рівноважне значення питомої фондоозброєності;

L_0 – початкове значення обсягів трудових ресурсів у вартісному вираженні (тис. грн);

C – динаміка ринкових цін на продовольство;

\bar{c} – рівноважне значення ринкової ціни на продовольство;

Z – вартість запасу продовольства, що гарантує безпеку регіону (тис. грн);

σ – коефіцієнт пропорційності (розмірність T^{-1});

δ – показник темпів приросту трудових ресурсів за одиницю часу T (розмірність T^{-1} , $\delta > 0$);

ν – частка кінцевого продукту, використовуваного на інвестиції (норма нагромадження, $0 < \nu < 1$);

$\beta = \mu + \delta - \omega$;

μ – коефіцієнт амортизаційних витрат за одиницю часу T (розмірність T^{-1});

ω – зовнішнє інвестування;

S – попит на продовольчу продукцію;

P – пропозиція на продовольчу продукцію;

m, n – безрозмірні позитивні коефіцієнти, що характеризують динаміку попиту та пропозиції ($m > 0, n > 0$);

G, R – відповідно попит та пропозиція у випадку нульової ціни на певний вид продовольчої продукції (розмірність тис. грн);

$L(t)$ – праця, вкладена у виробництво (обсяг трудових ресурсів у вартісному вираженні).

Для розробки ефективно діючого механізму інвестування виробництва продовольчої продукції під держзамовлення (або в іншій формі державної підтримки), що забезпечує продовольчу безпеку на регіональному рівні, подається показник зовнішнього інвестування, величина якого забезпечує збалансоване зростання економіки й запасів продовольчої продукції, що є визначальним чинником забезпечення продовольчої безпеки.

$$\omega + \nu a^{\frac{1}{\alpha}} \left[\frac{1-\nu}{g\sigma} \frac{\delta + \sigma(m+n)}{\delta + \sigma\left(m + \frac{nr}{g}\right)} \right]^{\frac{1-\alpha}{\alpha}} > \mu + \delta, \quad (2)$$

де a – коефіцієнт розширення масштабів виробництва;

α – коефіцієнт еластичності капіталу.

У випадку відсутності державної інвестиційної підтримки ($\omega = 0$) збалансоване зростання економіки й продовольчих запасів досягається за рахунок збільшення внутрішнього реінвестування (норма нагромадження ν) і розширення масштабів виробництва (коефіцієнт a).

За заданих темпів зростання обсягів трудових ресурсів можна спланувати збалансоване зростання виробництва продовольства таким чином, щоб обсяг продукції Z_n , необхідний для продовольчої безпеки регіону, був створений за мінімальний період часу τ_{min} .

$$\bar{z}_{max} = \left[\frac{1-\alpha}{\alpha} \left(\frac{a\alpha}{(\delta + \mu - \omega)^\alpha} \right)^{\frac{1}{1-\alpha}} + \frac{n\sigma^2(g-r)}{\delta + \sigma(m+n)} - g\sigma \right] \delta^{-1}, \quad (3)$$

$$\tau_{min} = \frac{1}{\delta} \ln \frac{Z_n \delta}{\bar{z}_{max} L_0}, \quad (4)$$

при

$$\omega + \alpha a^{\frac{1}{\alpha}} \left[\frac{1-\alpha}{g\sigma} \frac{\delta + \sigma(m+n)}{\delta + \sigma\left(m + \frac{nr}{g}\right)} \right]^{\frac{1-\alpha}{\alpha}} > \mu + \delta, \quad (5)$$

де Z_n – нормативний рівень запасів продовольства, що забезпечує продовольчу безпеку.

Модель забезпечення продовольчої безпеки на регіональному рівні дозволяє розрахувати значення економічних параметрів, які б забезпечували продовольчу безпеку регіону в сучасних умовах виробництва продовольчої продукції.

Дієвість запропонованої моделі апробована на розрахунках по обраного виду основних продуктів харчування.

У таблиці 1 показано вихідні дані, використані в моделі для розрахунку обсягів виробництва м'яса й м'ясопродуктів у Донецькій області за 2009-2011 рр.

Згідно запропонованої моделі на основі розглянутих показників розраховано мінімальний період часу (3 роки), за який міг бути створений запас продовольчої продукції (м'яса й м'ясопродуктів) за умови збалансованого попиту та пропозиції для забезпечення продовольчої безпеки регіону. Запропонована модель дає можливість ефективно спланувати й стабілізувати розвиток виробництва продовольства в різних регіонах, що є визначальним чинником забезпечення продовольчої безпеки країни в цілому.

Таблиця 1 – Вихідні показники для моделі розрахунку забезпечення продовольчої безпеки щодо виробництва товарної групи м'яса й м'ясопродуктів у Донецькій області

Показники	2009 р.	2010 р.	2011 р.
$K(t)$ вартість основних виробничих фондів, млн грн	12444,1	14727	18968,8
$L(t)$ обсяг трудових ресурсів у вартісному вираженні, млн грн	567,52	563,41	568,87
$Q(t)$ обсяг продовольчої продукції, млн грн	1384,09	1805,4	1479,91
$Z(t)$ вартість запасу споживаної продовольчої продукції, тис. т	7,7	7,9	9,5
ν норма нагромадження	0,5	0,5	0,5
$I(t)$ обсяг інвестицій у формі державної підтримки, тис. грн	17061,6	16593,1	18066,6
μ коефіцієнт амортизаційних витрат	0,4	0,3	0,2
$S(t)$ попит, тис. т	48	52	57
$P(t)$ пропозиція, тис. т	42	54,8	70,2
$C(t)$ ціна на продовольчу продукцію за 1 тонну, грн	28815	25011	21853
σ коефіцієнт пропорційності	2	2	2
m, n безрозмірні позитивні коефіцієнти, що характеризують динаміку попиту та пропозиції	1	1	1
Середня заробітна плата в сільському господарстві, грн	1752,1	2088,0	2398,9

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. У сучасних умовах необхідна комплексна регіональна державна політика забезпечення продовольчої безпеки, яка має передбачати:

– підтримку виробництва продукції рослинництва, тваринництва, виконання економічно значимих регіональних програм, підвищення доступності короткострокових і довгострокових кредитів для сільськогосподарських і переробних організацій (як захисний захід від ускладнення ситуації внаслідок світової фінансово-економічної кризи і, відповідно, від значного подорожчання кредитних ресурсів); сприяння підвищенню фінансової стабільності малих форм господарювання на селі, здійснення технічної й технологічної модернізації сільського господарства, зниження ризиків у сільському господарстві; надання консультаційної допомоги сільськогосподарським товаровиробникам і перепідготовка фахівців для сільського господарства, створення системи державного інформаційного забезпечення у сфері сільського господарства, підтримка сталого розвитку сільських територій, регулювання ринків сільськогосподарської продукції, сировини й продовольства, розвиток системи оптової торгівлі сільськогосподарською продукцією);

– підтримку у сфері доступності продовольства для всіх груп населення (адресна допомога громадянам, що перебувають у зоні найбільшого соціального ризику: багатодітним і неповним родинам, пенсіонерам; особам, що не мають можливості забезпечити повноцінне харчування з об'єктивних причин);

– коректування механізму перерозподілу доходів у системі «оподаткування – соціальні пільги» у бік раціонального обмеження зростання доходів самих високодохідних груп населення й підвищення доходів населення нижньої групи бідності для зниження доцільного коефіцієнта соціальної диференціації;

– створення логістики продовольчих потоків, що надасть можливість товаровиробникам поставляти продовольчу продукцію в регіони без посередників з гарантіями якості оплати й поставки продовольства відповідно до встановлених контрактом цінами й термінами;

– підтримку у сфері забезпечення якості й безпеки продуктів харчування (розвиток фундаментальних і прикладних наукових досліджень у сфері біотехнологічних способів одержання нових видів технологій переробки, отримання інгредієнтів і медико-біологічної оцінки їхньої якості й безпеки; широке впровадження освітніх програм із проблем здорового харчування із залученням засобів масової інформації; фінансова підтримка виробництва екологічних продуктів харчування (субсидії, пільгові кредити); установа податкових пільг для підприємств, які виробляють екологічні безпечні продукти харчування вкладають свої кошти в технічне переоснащення виробництва на основі впровадження інноваційних технологій, що забезпечують випуск екологічно чистої продукції; штрафи за екологічно «небезпечну» продукцію, податки на екологічно небезпечні технології);

– заходи в галузі вдосконалення системи організації й управління забезпеченням продовольчої безпеки (розробка й законодавче затвердження заходів, що включають: моделювання механізмів забезпечення продовольчої безпеки регіону; обґрунтування системи критеріїв і показників оцінки продовольчої безпеки регіону; здійснення моніторингу, прогнозування й контролю за станом і перспективами досягнення й підтримки рівня продовольчої безпеки регіону; закріплення виконання цих заходів за відділом, відповідальним за реалізацію заходів, що забезпечують продовольчу безпеку, на регіональному рівні влади; закріплення за територіальним органом служби статистики проведення вибіркового вимірювання показників, необхідних для оцінки рівня продовольчої безпеки регіону).

Список літератури

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 9 грудня 2005 року «Про стан агропромислового комплексу та заходи щодо забезпечення продовольчої безпеки України» [Електронний ресурс]: Указ Президента України: [від 28 груд. 2005 р. № 1867/2005]. – Режим доступу: <<http://www.rada.gov.ua>>.
2. До Постанови Кабінету Міністрів України від 5 груд. 2007 року № 1379 «Як визначатимуться основні індикатори продовольчої безпеки» // Уряд. кур'єр. – 19 груд. 2007 року. – № 238. – С. 18.
3. Деякі питання продовольчої безпеки: Постанова Кабінету Міністрів України: [від 5 груд. 2007 р. № 1379] // Уряд. кур'єр. – 2007. – № 233. – 12 груд. – С. 13.
4. Басюркіна Н.Й. Продовольча безпека як системна характеристика функціонування агропромислового сектору економіки / Н.Й. Басюркіна // Економіка харчової промисловості. – 2011. – № 2 (10). – С. 5-10.

5. Гойчук О.І. Продовольча безпека та значення агропромислового грибівництва в її забезпеченні / О.І. Гойчук // Загальні проблеми економіки. – 2008. – № 11. – С. 21-25.
6. Должанский И.З. Оценка роли экологического фактора в потребительском поведении / И.З. Должанский, О.В. Белякова // Механізм регулювання економіки. – 2008. – № 4, т. 1. – С. 163-169.
7. Економічні результати сільськогосподарського виробництва за 2011 рік [Електронний ресурс]: Експрес-випуск: [від 30 берез. 2012 р. № 06/3-44/222]. – Режим доступу: <www.ukrstat.gov.ua>.
8. Криковцева Н.А. Маркетинговый анализ рынка экологически чистых товаров / Н.А. Криковцева, А.В. Меркулова // Вісник Донецького національного університету. Спецвипуск. Серія В «Економіка і право». – 2006 – Т. 2. – С. 254-258.
9. Лозинська Т.М. Основні задачі забезпечення продовольчої безпеки країни / Т.М. Лозинська // Проблеми ефективного функціонування АПК в умовах нових форм власності та господарювання: колективна монографія / За ред. П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.Є. Мазнева. – К.: ІАЕ, 2001. – 831 с.
10. Пасхавер Б. Продовольчий аспект подолання бідності / Б. Пасхавер // Економіка України. – 2004. – № 10. – С. 73-74.
11. Шлемко В.Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення: монографія / В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінько. – К.: НІСД, 1997. – 144 с.
12. Шубін О.О. Продовольча безпека в контексті соціально-екологічних проблем: монографія / О.О. Шубін, В.Д. Малигіна. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. – 233 с.

УДК 338.436.33:634.1

Близький Р.С., канд. екон. наук, доц. (ДонНУЕТ, Донецьк)

МОДЕЛЮВАННЯ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЛОДООВОЧЕКОНСЕРВНОГО КОМПЛЕКСУ

Розглядається механізм розвитку плодоовочеконсервного комплексу, пропонується економіко-математична модель розрахунків необхідних обсягів виробництва для забезпечення потреби регіону в свіжій і консервованій плодоовочевій продукції.

Ключові слова: *ринкові відносини, плодоовочева продукція, плодоовочевий комплекс, імітаційне моделювання, оптимізація виробничої програми.*

Розвиток ринкових відносин призвів до появи як позитивних явищ, у вигляді відмови держави від тоталітарного управління народним господарством, розвитку приватної ініціативи, конкуренції, підприємництва, так і кризових, результатами яких стали безпрецедентний спад виробництва, руйнування виробничо-економічних зв'язків між галузями, прояв антагонізму інтересів суб'єктів господарювання, посилення стихійних тенденцій у розвитку продовольчого ринку.

В особливо складному положенні, через специфіку функціонування, опинилося плодоовочеконсервне виробництво. Неконтрольоване зростання цін на